

Provtagningsanvisningar

PCB användes bara i polysulfidbaserad fogmassa men en polysulfidfogmassa behöver inte innehålla PCB. Enda sättet att avgöra om en fogmassa innehåller PCB är därför analys. Eftersom det handlar om ett allvarligt miljögift som förekommer i varierande men ofta höga halter, är det viktigt att provtagningar utförs på rätt sätt för att inte äventyra hälsan hos provtagaren eller riskera att ett prov förorenar ett annat.

Utrustning

- Tunnbradig skarp kniv, alternativt kniv med ”brytspets”
- Aceton och hushållspapper att tvätta knivbladet med mellan provtagningstillfällena om inte kniv med brytspets används
- Engångshandskar som byts mellan varje prov
- Aluminiumfolie och plastpåsar för proverna
- Märkutrustning till provpåsar, etiketter och penna
- Kamera

Utförande

1. Sätt på engångshandskar
2. Ett helt tvärsnitt av fogen skärs ut med kniven och petas loss. En sträng på 5-6 cm som delas i två är lagom.
3. Bitarna läggs i aluminiumfolie som stoppas i en plastpåse. Ett prov per plastpåse för att inte riskera förorening mellan proverna.
4. Ta av engångshandskarna
5. Märk provpåsen
6. Notera provtagningsplats på en ritning eller skiss över byggnaden så att det blir möjligt att återkomma för prover på samma plats.
7. Fotodokumentera helst provtagningsplatsen
8. Rengör knivbladet med hushållspapper med aceton, alternativt bryt av knivspetsar så att en ren knivspets används till nästa prov.
9. Den ena biten skickas till labbet och den andra sparas tills det är klart att analysen fungerade. (Bitar innehållande PCB skall skickas för destruktion till SAKAB som farligt avfall, inte kastas som vanligt avfall).

Minst ett prov per fogtyp som förekommer i byggnaden bör tas. Om det är stora mängder fogar med en fogmassetyp, kan det behövas flera prover på dem, t ex ett per fasad. För att minska analyskostnaderna kan de analyseras som blandprov.

Laborariekontakt

- Upphandla analyserna om många skall göras. Priset på enstaka analyser av PCB i fogmassa kan vara tre gånger så dyrt som ett större antal (1500 kr jämfört med 500 kr per prov). Eventuellt kan kampanjpris förekomma hos något/några laboratorier under en viss period till följd av den samordning som sker mellan kommunerna i Västra Götalands län. Kontakta kommunens miljökontor för uppgift om detta.

- Kontakta laboratoriet före provtagningen, så att du vet att de kan analysera proverna inom rimlig tid och att de känner till att det kommer PCB-innehållande prover.
- Märk alltid försändelse tydligt så att det framgår att den innehåller material som kan ha hög halt av PCB. Det har förekommit att stora delar av laboratorier behövt PCB-saneras efter att omärkta PCB-prover kommit in och förorenat annan utrustning.
- Om blandprov skall tas är det mycket viktigt att detta gjorts upp innan och framgår av provmärkning.

Myndighetskontakt

- Diskutera vid behov provtagningen med kommunens miljökontor innan den genomförs.
- Visar resultatet att fogmassorna innehåller PCB skall miljökontoret meddelas (Analysprotokoll bifogas blanketten "Redovisning av PCB-inventering").

Laboratorier som gör PCB-analyser

Kursiv stil anger att laboratoriet även kan utföra provtagning & analys av inomhusluft.

Laboratorium	Adress	Telefon	Kontaktperson
Agrolab AB	Box 9024 291 09 Kristianstad	044 / 244810	Kerstin Gadd
AB Analycen	Box 905 531 19 Lidköping	0510 / 88700	Eddie Klingstedt
KM-lab AB	Box 164 532 22 Skara	0511 / 16015	Arne Holmberg
Ljunga Lab AB	Box 80 840 10 Ljungaverk	0691 / 32910	Åsa Sjögren
Miljöanalyser AB	Box 2025 175 02 Järfälla	08 / 51171477	Börje Stening
Miljölaboratoriet i Nyköping	Box 154 611 24 Nyköping	0155 / 222550	Kristoffer Warman
SGAB	Luleå Högskola 971 87 Luleå	0920 / 72480	Kent Utterström
Scandiakonsult Miljöteknik AB	Stora varvsgatan 11 211 19 Malmö	040 / 105400	Pernilla Myhrberg
<i>SP - Sveriges Prov- nings och Forskning- sinstitut</i>	<i>Box 857 501 15 Borås</i>	<i>033 / 165286</i>	<i>Michael Sundahl</i>
SVELAB	Box 154 Östra längdgatan 7 611 24 Nyköping	0155 / 222550	Kristoffer Warman
Vattenvårdslaboratoriet	Box 3444 100 26 Stockholm	08 / 6956250	Ulla Rydevik
<i>Umeå Universitet</i>	<i>Institutionen för Miljö- kemi 901 87 Umeå</i>	<i>090 / 7865000</i>	<i>Mats Tysklind</i>

Förteckningen gör inte anspråk på att vara komplett, flera laboratorier som kan utföra PCB-analyser kan finnas.